

Vasile NEMEȘ

DREPT COMERCIAL

Universul Juridic

București

-2011-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2011, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA
ȘI STAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NEMEȘ, VASILE

Drept comercial / Vasile Nemeș. - București : Universul Juridic, 2011

ISBN 978-973-127-528-4

347.7(498)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.665**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15; 0726.990.184**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro
COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%

CAPITOLUL I

NOȚIUNI INTRODUCTIVE PRIVIND DREPTUL COMERCIAL

Secțiunea I

Noțiunea și obiectul dreptului comercial

1. Noțiunea dreptului comercial

• **PRECIZĂRI PREALABILE**

Pentru stabilirea noțiunii dreptului comercial se impune precizarea noțiunii de comerț.

Noțiunea de comerț este folosită în mai multe sensuri: etimologic, economic și juridic¹.

În sens *etimologic*, expresia de comerț provine din cuvântul latinesc *commercium*, care reprezintă o juxtapunere a cuvintelor *cum* și *merx*, și înseamnă operațiuni cu mărfuri².

În sens *economic*, prin comerț se înțelege activitatea ce constă din schimbul și circulația mărfurilor de la producător la consumator. Acesta este înțelesul noțiunii de comerț și în limbajul obișnuit. De aici și sintagmele de genul: comerț angro, comerț en detail sau comerț cu amănuntul, comerț cu ridicata etc.

În sens *juridic*, noțiunea de comerț are un înțeles mult mai larg și cuprinde totalitatea operațiunilor de producere a mărfurilor, de interpunere și circulație a bunurilor, executarea de lucrări și prestarea de servicii³.

Semnificația juridică a noțiunii de comerț se fundamentează, în principal, pe dispozițiile art. 3 din Codul comercial care reglementează faptele de comerț.

Între aceste fapte de comerț figurează nu numai operațiunile de vânzare-cumpărare, prin care se realizează circulația mărfurilor, ci și întreprinderile de fabrici și manufactură care privesc producerea mărfurilor și, de asemenea, operațiunile de prestare de servicii precum operațiunile de bancă și schimb, operațiunile de asigurare, întreprinderile de comisioane, agenții și afaceri și operațiunile de executare de lucrări cum sunt întreprinderile de construcții.

Față de precizările de mai sus, dreptul comercial este definit *ca un ansamblu de norme juridice de drept privat care sunt aplicabile raporturilor juridice izvorâte din săvârșirea actelor juridice, faptelor și operațiunilor, considerate de lege fapte de comerț, precum și raporturilor juridice la care participă persoanele care au calitatea de comerciant*⁴.

---

¹ Stanciu D. Cârpenaru, *Tratat de drept comercial român*, Editura Universul Juridic, București, 2009, p. 9.

² *Idem*; Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *Drept comercial*, ediția IV, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 1.

³ *Idem*.

⁴ Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 11, pentru alte definiții ale Dreptului comercial, a se vedea și Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 2; Sorana Popa, *Drept comercial. Teorie și practică judiciară*, Ed. Universul Juridic, București, 2008, p. 5.

2. Obiectul dreptului comercial

Determinarea obiectului dreptului comercial este legată de sistemul adoptat de legiuitor în reglementarea raporturilor juridice.

În tehnica reglementării raporturilor comerciale există două sisteme: sistemul subiectiv și sistemul obiectiv.

În *sistemul subiectiv*, dreptul comercial are ca obiect normele juridice aplicabile comercianților. În acest sistem, dreptul comercial este un drept profesional în sensul că se aplică tuturor persoanelor care au calitatea de comerciant¹. În acest sistem dreptul comercial este „**dreptul comercianților**”.

În *sistemul obiectiv*, dreptul comercial cuprinde normele juridice aplicabile comerțului, adică acelor acte juridice, fapte și operațiuni, calificate de lege ca fapte de comerț, ca operațiuni comerciale, indiferent de persoana care le săvârșește². În sistemul obiectiv, dreptul comercial este „**dreptul comerțului**”.

Diferența esențială între cele două sisteme de reglementare a dreptului comercial este că, în timp ce în sistemul subiectiv normele juridice se referă la persoanele care au calitatea de comercianți, în sistemul obiectiv normele juridice privesc, în principal, operațiunile comerciale.

Codul comercial român a adoptat, ca tehnică de bază, sistemul obiectiv, deoarece în art. 3 enumără operațiunile pe care le consideră drept fapte de comerț.

O consecință fundamentală a acestui fapt este că regulile Codului comercial se aplică operațiunilor comerciale indiferent de persoana care le săvârșește, în sensul că privesc mai mult activitatea comercială decât comercianții.

Secțiunea a II-a

Autonomia dreptului comercial

1. Noțiuni introductive

Datorită specificului raporturilor comerciale a apărut nevoia unor reglementări ale acestora și implicit crearea unei subramuri a dreptului privat denumită „Drept comercial”.

Apariția dreptului comercial ca subramură a dreptului privat este legată de codificarea relațiilor comerciale însă, începând cu prima jumătate a secolului al XX-lea, s-a pus în discuție autonomia dreptului comercial.

Discuțiile au apărut ca urmare a abrogării Codurilor comerciale de către unele state precum Italia, Elveția, Olanda, Țările scandinave etc. și a adoptării de Coduri civile în care au fost cuprinse și o parte din relațiile specifice activității comerciale.

În cele ce urmează vom prezenta, pe scurt, principalele argumente împotriva și în favoarea autonomiei dreptului comercial.

---

¹ Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 10; Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 4.

² *Idem*; Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 3; Gh. Piperea, *Drept comercial*, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 3.

2. Argumentele în favoarea unității dreptului privat

În susținerea unității dreptului privat au fost aduse mai multe argumente¹:

a) unitatea reglementării asigură protecția necomercianților în sensul că se aplică tuturor participanților la raportul comercial;

b) divizarea dreptului privat în drept civil și drept comercial dă naștere la dificultăți de interpretare, deoarece există instituții juridice, ca de exemplu contractul de vânzare-cumpărare, care sunt guvernate de două categorii de norme juridice: unele cuprinse în Codul civil iar altele cuprinse în Codul comercial. Această diviziune creează dificultăți în activitatea instanțelor judecătorești de stabilire a naturii juridice civile sau comerciale a litigiului dedus judecății;

c) enumerarea faptelor de comerț fiind enunțiativă, există primejdia aplicării legii comerciale și unor activități desfășurate de necomercianți și, implicit, de a impune acestora obligațiile ce le revin comercianților;

d) Dreptul comercial nu beneficiază de principii generale proprii și de cele mai multe ori pentru calificarea unor instituții se apelează la regulile dreptului civil și la explicațiile acestora, precum: excepție de la dreptul comun, contract sui generis. Mai mult, în dreptul comercial se operează cu aceleași noțiuni ca și în dreptul civil; ca, de pildă, contract, persoană juridică, obligație, prescripție etc.;

e) prin recunoașterea uzurilor (obiceiurilor) ca izvor de drept în materie comercială, se ajunge la o delegare a atribuțiilor legislative comercianților, deoarece uzurile se nasc din practica comercianților;

f) în unele țări cum sunt, Italia, Elveția, Olanda, țările scandinave etc., s-a realizat o „comercializare a dreptului civil, nemaivând o reglementare autonomă a dreptului comercial².

3. Argumentele în favoarea autonomiei dreptului comercial

În favoarea autonomiei dreptului comercial au fost aduse mai multe argumente³:

a) aplicarea legii comerciale unor raporturi juridice dintre comercianți și necomercianți este impusă de necesitatea reglementării unitare a raportului juridic comercial. De reținut că, doar raportul este supus legii comerciale, nu și persoana care-l săvârșește, adică necomerciantul;

b) dificultățile create de diviziunea dreptului privat în drept civil și drept comercial nu reprezintă un element hotărâtor, deoarece asemenea dificultăți există și în alte ramuri ale dreptului, precum dreptul muncii, dreptul transporturilor, dreptul familiei etc.;

c) dificultățile privind determinarea sferei de aplicare a dreptului comercial și de calificare a operațiunilor comerciale pot fi înlăturate prin enumerarea limitativă a faptelor de comerț;

d) în dreptul comercial, ca principiu, uzurile sunt consacrate cu caracter excepțional și au mai mult rol interpretativ, de a servi la interpretarea voinței părților. Dar uzurile sunt folosite chiar și de dreptul civil, nu doar de dreptul comercial;

---

¹ A se vedea și Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 16.

² Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 16; Gh. Piperea, *op. cit.*, p. 10.

³ Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 17.

e) raporturile comerciale și civile nu au omogenitate de natură și scop așa cum susțin adepții unității dreptului privat. Nu s-a ajuns la o uniformizare a activității comercianților și necomercianților, astfel încât activitățile lor să fie supuse aceleiași reglementări juridice¹;

f) Faptul că unele țări au reglementare unitară a dreptului privat cuprinsă în Codul civil nu este relevant. Aceasta deoarece, chiar dacă nu există un Cod comercial, nu înseamnă că nu există și un drept comercial, ca ramură distinctă de dreptul civil. Dreptul comercial există, numai că parte din reglementare se află în Codul civil. Și în țările în care nu există Codul comercial și au fost depuse mari eforturi pentru a cuprinde relațiile comerciale în Codul civil tehnica reglementării nu a reușit în totalitate, deoarece instituții fundamentale ale dreptului comercial, precum: registrul de înmatriculare și publicitate al comercianților și operațiunilor comerciale; constituirea, organizarea, funcționarea și încetarea existenței societății comerciale ca entități ce dețin ponderea activității comerciale; titlurile de valoare, tratamentul juridic al comercianților aflați în dificultate (insolvență) etc. sunt reglementate în legi speciale de natură eminentamente comercială. Sistemele de drept care au optat pentru abrogarea codurilor comerciale și cuprinderea relațiilor comerciale în Codul civil au reușit doar o uniformizare a reglementărilor privind obligațiile rezultate în principal din convenții însă, chiar și în aceste coduri, există dualitate de norme juridice; o categorie de norme se aplică relațiilor la care participă necomercianții (persoanelor obișnuite, raporturilor civile clasice) și o altă categorie de norme juridice, derogatorii de la cele dintâi, care se aplică profesioniștilor sau, după caz, relațiilor profesionale.

Autonomia dreptului comercial este impusă de specificitatea raporturilor comerciale comparativ cu raporturile civile.

Astfel, frecvența și celeritatea tranzacțiilor comerciale reclamă reguli simple, lipsite de formalism, precum și o mare libertate pentru comerciant în încheierea actelor juridice².

Această lipsă de formalism și celeritate în raporturile comerciale se răsfrânge atât în mecanismul de formare a obligațiilor comerciale în sensul că nașterea, modificarea, transformarea sau stingerea raporturilor juridice se realizează de multe ori prin telefon, fax, poștă electronică, înțelegeri verbale etc., cât și asupra normelor ce privesc proba unor astfel de raporturi.

Într-adevăr, obligațiile comerciale comportă reguli speciale de probă prin aceea că, potrivit Codului comercial, sunt admise ca mijloace de probă, pe lângă probele dreptului comun, și unele probe specifice, precum registrele comerciale, telegramele, facturile acceptate, corespondențele etc.

Specificul raporturilor comerciale se **extinde** și asupra protecției creditului ca element esențial al relațiilor comerciale, ce presupune reguli diferite de cele ale dreptului comun, ca de exemplu, solidaritatea codebitorilor, curgerea de drept a dobânzilor de la data scadenței, interdicția acordării termenului de grație, instituirea unei proceduri speciale aplicabile comercianților aflați în dificultate etc.

Toate aceste particularități ale raporturilor comerciale pledează în favoarea autonomiei dreptului comercial ca subramură a dreptului privat³.

---

¹ Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 17.

² Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 17.

³ Pentru mai multe detalii, a se vedea, Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 17-18.

Secțiunea a III-a

Corelația dreptului comercial cu alte ramuri de drept

• PRECIZĂRI PREALABILE

Autonomia dreptului comercial nu exclude corelația lui cu celelalte ramuri ale dreptului, dimpotrivă, dreptul comercial se află în anumite raporturi atât cu subramuri ale dreptului privat, precum dreptul civil, dreptul procesual civil, dreptul comerțului internațional, cât și cu subramuri ale dreptului public, precum dreptul administrativ, dreptul financiar, dreptul penal etc.

A. Corelația dreptului comercial cu dreptul civil

Corelația dintre dreptul comercial și dreptul civil își are fundamentul în art. 1 din C. com. care prevede: „În comerț se aplică legea de față. Unde ea nu dispune se aplică Codul civil”.

Se observă că dreptul comercial este un drept special ce cuprinde doar regulile specifice raporturilor comerciale, marea lor majoritate derogatorii de la dreptul comun. De aceea, unde normele reglementărilor comerciale nu prevăd, se va apela la dispozițiile Codului civil și ale legilor civile¹.

B. Corelația dreptului comercial cu dreptul procesual civil

În dreptul comercial sunt reglementate și norme cu caracter procesual civil (de soluționare a litigiilor comerciale, ca de exemplu, Cartea a IV-a, a C. com. referitoare la exercitarea acțiunilor comerciale, Legea registrului comerțului, Legea cambiei și biletului la ordin, Legea cecului, Legea privind procedura insolvenței etc.

În consecință, cererile și procesele în materie comercială vor fi supuse normelor cuprinse în Codul comercial și în legile speciale comerciale, iar unde acestea nu prevăd, se vor aplica normele Codului de procedură civilă.

C. Corelația dreptului comercial cu dreptul comerțului internațional

Așa cum s-a subliniat în doctrină², dreptul comercial și dreptul comerțului internațional reglementează raporturile născute din săvârșirea faptelor de comerț. Diferența este că dreptul comercial reglementează raporturile de drept intern dintre persoanele fizice și juridice de cetățenie/naționalitate română, iar dreptul comerțului internațional are ca obiect raporturile cu elemente de extraneitate, adică raporturile la care participanții aparțin unor jurisdicții străine.

Rezultă că dreptul comerțului internațional se înfățișează ca un drept special față de dreptul comercial, care este dreptul comun în materia raporturilor comerciale³.

---

¹ Pentru dezvoltări, a se vedea, Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 6-7; Sorana Popa, *op. cit.*, p. 6.

² Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 20.

³ *Ibidem*.

D. Corelația dreptului comercial cu dreptul administrativ

Corelația dreptului comercial cu dreptul administrativ se fundamentează pe intervenția statului în desfășurarea activității comerciale în vederea protejării intereselor consumatorilor.

Reglementări cu caracter administrativ ce au legătură cu operațiunile comerciale sunt cele referitoare la: camerele de comerț și industrie¹; bursele de valori²; registrul comerțului³; sancționarea faptelor care constituie activități comerciale ilicite⁴; combaterea concurenței neloiale⁵; protecția consumatorilor⁶ etc.

E. Corelația dreptului comercial cu dreptul financiar

Activitatea comercială este prin natura ei o activitate speculativă, producătoare de profit.

Din această cauză, există o strânsă legătură între dreptul comercial și dreptul fiscal deoarece, activitățile producătoare de profit se află sub incidența reglementărilor în materie fiscală⁷.

F. Corelația dreptului comercial cu dreptul penal

Reglementările comerciale cuprind și norme de drept penal care incriminează anumite infracțiuni ce se săvârșesc în legătură cu desfășurarea activităților comerciale.

Exemple de norme penale cuprinse în reglementările comerciale sunt cele cuprinse la art. 271-280³ din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale⁸; cele de la art. 143-148 din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței⁹.

Secțiunea a IV-a

Izvoarele dreptului comercial

• **PRECIZĂRI PREALABILE**

Principalele izvoare ale dreptului comercial sunt: Constituția României, Codul comercial, legile comerciale speciale, Codul civil și legile civile speciale.

Constituția este de mare însemnătate pentru dreptul comercial ca de altfel pentru orice ramură de drept. O reglementare importantă a constituției pentru dreptul comercial o

---

¹ Reglementate de Legea camerelor de comerț din România (M. Of. nr. 836 din 6.12.2007).

² Reglementate de Legea nr. 297/2004 privind piața de capital, publicată în M. Of. nr. 571/29.06.2004.

³ Reglementat de Legea nr. 26/1990 privind registrul comerțului, publicată în M. Of. nr. 121 din 7.11.1990.

⁴ A se vedea Legea nr. 12/1990 privind protejarea populației împotriva unor activități comerciale ilicite, publicată în M. Of. nr. 97/8.08.1990.

⁵ Reglementată de Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale publicată în M. Of. nr. 24/31.01.1991.

⁶ Reglementată de OG nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, publicată în M. Of. nr. 212 din 28.08.1992.

⁷ Principala reglementare fiscală o constituie Codul fiscal, adoptat prin Legea nr. 571/2003, publicat în M. Of. nr. 927 din 23.12.2003.

⁸ Republicată în M. Of. nr. 1066 din 17.11.2004.

⁹ Publicată în M. Of. nr. 359 din 21.04.2006.

constituie norma cuprinsă în art. 135 potrivit căreia, economia României este o economie de piață, bazată pe libera inițiativă și concurență. Statul trebuie să asigure libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție.

De asemenea, potrivit Constituției proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular (art. 44).

Codul comercial este un alt izvor important al dreptului comercial, deoarece cuprinde norme privind faptele de comerț, comercianții, obligațiile comerciale, exercitarea acțiunilor comerciale etc.

Legile comerciale speciale constituie, de asemenea, izvoare ale dreptului comercial și reglementează diferite instituții sau segmente din materia dreptului comercial.

Din această categorie de izvoare menționăm: Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale; Legea nr. 26/1990 privind registrul comerțului; Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale; Legea nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin; Legea nr. 59/1954 asupra cecului; Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței.

Dintre ordonanțele Guvernului amintim: Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorului; Ordonanța nr. 51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing¹, Ordonanța nr. 52/1997 privind operațiunile de franciză².

Codul civil și legile civile speciale sunt izvoare ale dreptului comercial în temeiul art. 1 C. com., potrivit căruia, în absența unor norme în Codul comercial, se aplică dispozițiile Codului civil.

Desigur că nu toate reglementările civile se găsesc în Codul civil de aceea norma din art. 1 din C. com. trebuie interpretată în sensul că unde nu dispune Codul comercial și legile comerciale speciale se aplică regulile Codului civil și cele cuprinse în legile civile speciale. Cu titlu de exemplu din legile civile speciale menționăm: Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice³ și Decretul nr. 167/1958 privind prescripția extintivă⁴.

Codul civil și legile civile speciale constituie izvoare subsidiare ale dreptului comercial, deoarece potrivit prevederilor art. 1 din C. com., raporturilor comerciale, li se aplică cu prioritate Codul comercial și legile comerciale speciale și, numai în cazul în care acestea nu prevăd, își vor găsi incidență reglementările civile.

Uzurile comerciale (obiceiul sau cutuma), **doctrina și practica judiciară** sunt izvoare interpretative cu rolul de a facilita interpretarea normelor legale și, după caz, a voinței părților exprimată în raporturile comerciale⁵.

---

¹ Publicată în M. Of. nr. 9 din 12.01.2000.

² Publicată în M. Of. nr. 224 din 30.08.1997.

³ Publicat în M. Of. nr. 8 din 30.01.1954.

⁴ Publicat în M. Of. nr. 19 din 21.04.1958.

⁵ Pentru aspecte privind implicațiile practicii judiciare în materie comercială, a se vedea, Sorana Popa, *op. cit.*, p. 16; pentru o prezentare detaliată a izvoarelor dreptului comercial, recomandăm Gh. Piperea, *op. cit.*, p. 13-25.

CAPITOLUL II

FAPTELE DE COMERȚ

Secțiunea I

Reglementarea, noțiunea și particularitățile faptelor de comerț

Subsecțiunea I

Reglementarea faptelor de comerț

Principala reglementare a faptelor de comerț o constituie Codul comercial în art. 3, art. 4 și art. 56.

Articolul 3 C. com. dispune: „Legea consideră ca faptă de comerț:

1. cumpărările de produse sau de mărfuri spre a se revinde, fie în natură, fie după ce se vor fi lucrat sau pus în lucru, ori numai spre a se încheia; asemenea și cumpărarea spre a se revinde de obligațiuni ale statului sau alte titluri de credit circulând în comerț;

2. vânzările de produse, vânzările și închirierile de mărfuri în natură sau lucrate și vânzările de obligațiuni ale statului sau alte titluri de credit circulând în comerț, când vor fi fost cumpărate cu scop de revânzare sau închiriere;

3. contractele de report asupra obligațiunilor de stat sau altor titluri de credit circulând în comerț;

4. cumpărările sau vânzările de părți sau de acțiuni ale societăților comerciale;

5. orice întreprinderi de furnituri;

6. întreprinderile de spectacole publice;

7. întreprinderile de comisioane, agenții și oficiuri de afaceri;

8. întreprinderile de construcțiuni;

9. întreprinderile de fabrici, de manufactură și imprimerie;

10. întreprinderile de editură, librărie și obiecte de artă, când altul decât autorul sau artistul vinde;

11. operațiunile de bancă și schimb;

12. operațiunile de mijlocire (samsare) în afaceri comerciale;

13. întreprinderile de transporturi de persoane sau de lucruri, pe apă sau pe uscat;

14. cambiile și ordinele în produse sau mărfuri;

15. construirea, cumpărarea, vânzarea și revânzarea de tot felul de vase pentru navigațiunea interioară și exterioară și tot ce privește echiparea, armarea și aprovizionarea unui vas;

16. expedițiile maritime, închirierile de vase, împrumuturile maritime și toate contractele privitoare la comerțul pe mare și la navigație;

17. asigurările terestre, chiar mutuale, în contra daunelor și asupra vieții;

18. asigurările, chiar mutuale, contra riscurilor navigațiunii;

19. depozitele pentru cauză de comerț;

20. depozitele în docuri și antreprize, precum și toate operațiunile asupra recipiselor de depozit (warante) și asupra scrisorilor de gaj eliberate de ele”.

În continuare, art. 4 C. com. prevede: „Se socotesc, afară de acestea, ca fapte de comerț, celelalte contracte și obligațiuni ale unui comerciant, dacă nu sunt de natură civilă sau dacă contrariul nu rezultă din însuși actul”.

În sfârșit, art. 56 C. com. stipulează: „Dacă un act este comercial numai pentru una din părți, toți contractanții sunt supuși, în cât privește acel act, legii comerciale, afară de dispozițiunile privitoare la persoana chiar a comercianților și de cazurile în care legea ar dispune altfel”.

Așa cum se susține în doctrina de specialitate¹, Codul comercial român, ca și modelul său italian, reglementează sistemul obiectiv al dreptului comercial, deoarece enumără operațiunile considerate drept fapte de comerț, completat cu criteriul subiectiv.

Principala consecință generată de opțiunea legiuitorului nostru pentru sistemul obiectiv cu prilejul adoptării Codul comercial o constituie împrejurarea că săvârșirea faptelor de comerț enumerate la art. 3 conduce la dobândirea calității de comerciant.

În acest sens, art. 7 Cod comercial dispune: „Sunt comercianți aceia care fac fapte de comerț, având comerțul ca o profesiune obișnuită, și societățile comerciale”.

Deși, spre deosebire de modelul său, Codul comercial italian din 1882 și Codul comercial francez din 1807 care reglementează actele de comerț, Codul comercial român consacră faptele de comerț, iar nu actele de comerț. În știința dreptului comercial² se apreciază că legiuitorul a voit să supună legilor comerciale nu doar raporturile rezultate din actele juridice (manifestările de voință săvârșite în scopul de a produce efecte juridice), ci și raporturile izvorâte din faptele juridice (manifestările de voință săvârșite fără intenția de a produce efecte juridice sau orice alte împrejurări de care legea leagă producerea unor efecte juridice).

Sunt, prin urmare, comerciale nu numai contractele comerciale, ci și faptele licite, precum îmbogățirea fără justă cauză; plata nedatorată; gestiunea de afaceri și faptele ilicite, săvârșite de comercianți în legătură cu activitatea comercială.

În ceea ce privește caracterul enunțării, opinia dominantă în doctrină este că art. 3 C. com. are un caracter enunțativ, exemplificativ, iar nu limitativ³.

Un argument puternic în susținerea caracterului enunțativ al reglementării faptelor de comerț din art. 3 C. com. îl constituie însăși exprimarea normei potrivit căreia „Legea consideră ca fapte de comerț...”.

Prin urmare, legiuitorul nu folosește o exprimare imperativă în enumerarea folosită. Un alt argument de substanță îl constituie prevederea din art. 4 C. com. potrivit căreia sunt fapte de comerț toate celelalte contracte și obligațiuni ale unui comerciant, dacă nu sunt de natură civilă sau contrariul nu rezultă din însuși actul.

De aceea, în doctrina și practica judiciară sunt calificate ca fiind fapte de comerț și operațiuni precum: hotelăria, publicitatea, producția de film și televiziune, franciza, leasingul, factoringul etc., activități care nu existau în momentul adoptării Codului comercial dar a căror comercialitate este astăzi incontestabilă.

¹ Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 33.

² Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 33.

³ Stanciu D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 34 și autorii acolo citați.

Subsecțiunea a II-a

Noțiunea (definiția) și particularitățile faptelor de comerț

• PRECIZĂRI PREALABILE

Codul comercial enumeră faptele de comerț, dar nu cuprinde o definiție generală a faptei de comerț. Așa stând lucrurile, în știința Dreptului comercial au fost formulate diferite teorii privind definirea faptelor de comerț, pe care o să încercăm să le reproducem succint în cele ce urmează, dar mai întâi vom evoca necesitatea unei definiții generale a faptei de comerț.

• NECESITATEA UNEI DEFINIȚII GENERALE A FAPTEI DE COMERȚ

În doctrina de specialitate¹ s-a argumentat, în mod judicios, necesitatea, interesul practic al unei definiții generale a faptei de comerț.

În primul rând, unele acte juridice, precum vânzarea-cumpărarea, mandatul etc., sunt bivalente, comerciale și civile, fiind necesar un criteriu de delimitare între acestea în scopul aplicării regimului juridic corespunzător.

Apoi, enumerarea fiind exemplificativă, iar raporturile comerciale deosebit de dinamice, se impun criterii exacte pe baza cărora să se califice drept fapte de comerț și alte operațiuni care se nasc și se extind pe parcurs, dar a căror comercialitate este evidentă, cum sunt, de exemplu, leasingul, franciza, factoringul, publicitatea, hotelăria etc.

Necesitatea stabilirii naturii juridice a raporturilor comerciale de drept material se extinde și asupra raporturilor comerciale de drept procesual, știut fiind faptul că în Codul de procedură civilă sunt anumite norme specifice litigiilor comerciale (în litigiile comerciale reclamantul este obligat să inițieze procedura convocării la conciliere directă mai înainte de a-l acționa în judecată pe pârât, art. 720¹ și urm. C. pr. civ.; competența materială a instanțelor diferă după cum cererile sunt evaluabile sau neevaluabile în bani, precum și după întinderea pretențiilor solicitate, art. 2 C. pr. civ.; hotărârile date în primă instanță privind procesele și cererile în materie comercială sunt executorii art. 720⁸ etc.).

În sfârșit, definirea faptelor de comerț se impune și pe considerente de ordin științific, servind la determinarea sferei dreptului comercial și delimitarea acestuia de dreptul civil.

• TEORIILE PRIVIND FAPTELE DE COMERȚ

În știința dreptului comercial² au fost formulate următoarele teorii privind identificarea și definirea faptelor de comerț: teoria speculației, teoria circulației, teoria întreprinderii și teoria mixtă.

a) Teoria speculației. În accepțiunea teoriei speculației actul de comerț este actul speculativ, adică acel act făcut cu scopul de a obține profit.

---

¹ St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 35.

² *Idem*, p. 35-37.

Caracterul comercial al actului rezultă din speculația asupra transformării materiilor prime și materialelor în produse finite, a cumpărării în scop de revândare la un preț mai mare etc.

Teoria speculației a fost criticată pe considerentul că sunt și acte civile prin care se urmărește obținerea de profit, cum sunt operațiunile agricole, iar actele comerciale nu sunt toate speculative, ca de exemplu, vânzarea în pierdere a mărfurilor supuse stricăciunii sau practicarea unor prețuri promoționale pentru atragerea clientelei etc.

De asemenea, s-a reproșat dificultatea aplicării practice a teoriei speculației, întemeiat pe faptul că are în vedere intenția de a realiza profit, iar nu realizarea lui efectivă¹.

Trebuie reținut că, potrivit reglementării Codului comercial, comercialitatea faptelor de comerț nu este condiționată de obținerea de profit.

b) Teoria circulației. Potrivit teoriei circulației, actul de comerț este actul prin care se realizează interpunerea în schimb și circulație a mărfurilor între producător și consumator. De aici și expresiile folosite în limbajul obișnuit de comerț cu amănuntul, comerț cu ridicata, comerț angro etc.

Desigur că această teorie nu este cuprinzătoare din perspectivă juridică atâta vreme cât scapă din vedere activitățile de producție, prestările de servicii și executarea de lucrări care, potrivit concepției Codului comercial, sunt tot fapte de comerț.

c) Teoria întreprinderii. După această teorie, actul este comercial când este realizat într-o întreprindere, adică în cadrul unei activități metodic organizată. Criticile aduse teoriei întreprinderii constau, pe de o parte, în aceea că sunt acte de comerț care nu presupun o anume organizare, cum sunt vânzările-cumpărările de acțiuni și părți sociale, iar, pe de altă parte, există și operațiuni civile, cum sunt cele agricole, realizate în cadrul întreprinderilor. Dar teoria întreprinderii mai are un inconvenient, acela că nu stabilește gradul de organizare pentru a califica o activitate drept întreprindere².

d) Teoria mixtă. După cum s-a văzut, toate teoriile sunt susceptibile de critici, din care cauză se folosesc toate criteriile propuse de acestea pentru delimitarea operațiunilor comerciale de cele cu caracter civil.

• **DEFINIȚIA FAPTELOR DE COMERȚ**

În literatura de specialitate au fost date diferite definiții faptelor de comerț, dintre care o reținem pe cea potrivit căreia *faptele de comerț sunt operațiunile prin care se realizează producerea de mărfuri, executarea de lucrări, prestarea de servicii sau o interpunere în circulație a bunurilor cu scopul de a obține profit*³.

• **NATURA JURIDICĂ A UNOR OPERAȚIUNI**

Se pune tot mai des problema naturii juridice a unor operațiuni precum activitățile de educație și învățământ și a profesiilor liberale⁴.

¹ Pentru mai multe detalii, recomandăm, St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 36.

² Se pare că teoria întreprinderii este principalul criteriu în stabilirea caracterului comercial al unei operațiuni în concepția noului Cod civil.

³ St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 37; pentru alte definiții, a se vedea, Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 6-7; Sorana Popa, *op. cit.*, p. 18.

⁴ A se vedea, St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 37.

În ceea ce privește activitatea de învățământ, în mod tradițional, se consideră că aceasta nu este faptă de comerț. Se impune a fi reținut că unități de învățământ prestigioase desfășoară activități educaționale în regim de franciză. Or, așa cum menționăm și în cele anterioare, operațiunile de franciză sunt considerate veritabile fapte de comerț.

Cu toate acestea, activităților de învățământ, chiar dacă sunt cu taxă, le lipsește un element esențial al faptelor de comerț, realizarea și, mai ales, împărțirea beneficiilor obținute.

Profesiile liberale (activitatea avocațială, notarială, a executorilor judecătorești, a experților, a practicienilor în insolvență, a medicilor etc.) au fost și ele considerate ca operațiuni civile. Concepția legiuitorului a evoluat și astfel este permisă înființarea societăților comerciale cu obiect de activitate de investigare, consultare și acordare de asistență și îngrijiri medicale. Dar în astfel de situații operațiunile sunt desfășurate de către personalul medical în numele societății comerciale, raporturile stabilindu-se între societate și pacient, nu între acesta și medic în mod direct. Deci, calitatea de comerciant o are societatea comercială contractantă, nu medicul sau personalul care efectuează actul medical. De aceea, rămânem la ideea că profesiile liberale trebuie scoase în afara sferei comercialului. Nu poate fi vorba de speculație, deoarece liber-profesionistul pune la dispoziție propriile aptitudini intelectuale celor în interesul cărora lucrează. Or, este greu de susținut că aceste categorii de persoane speculează asupra propriilor capacități intelectuale și abilități în vederea obținerii de profit. În cele din urmă, onorariul primit reprezintă prețul muncii pe care o prestează. Cu toate acestea, din punct de vedere fiscal activitățile liberale sunt tratate asemănător faptelor de comerț, în sensul că sunt supuse impozitării; în anumite condiții, plății taxei pe valoare adăugată; înscrierii într-un registru special, persoana ce prestează astfel de activități trebuie să fie înscrisă într-un registru sau în anumite evidențe¹ etc.

Secțiunea a II-a

Categoriile de fapte de comerț

• PRECIZĂRI PREALABILE

În doctrina dreptului comercial s-au încercat mai multe clasificări ale faptelor de comerț reglementate de Codul comercial.²

În ceea ce ne privește, împărtășim teoria care folosește drept criteriu pentru clasificarea faptelor de comerț însăși reglementarea Codului comercial. Astfel, vom împărți faptele de comerț în trei categorii: faptele de comerț obiective (art. 3 C. com.), faptele de comerț subiective (art. 4 C. com.) și faptele de comerț unilaterale sau mixte (art. 56 C. com.)³.

---

¹ Este cazul avocaților care sunt trecuți în tabloul avocaților, experții care sunt luați în evidențele corpului experților, a notarilor în Uniunea notarilor publici etc.

² A se vedea, de pildă, St. D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 39-40.

³ St. D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 40; Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 19; Sorana Popa, *op. cit.*, p. 27; Gh. Piperea, *op. cit.*, p. 33, acesta din urmă tratează separat actele de comerț unilaterale sau mixte.

Subsecțiunea I

Faptele de comerț obiective

1. Noțiunea faptelor de comerț și clasificarea lor

Faptele de comerț obiective sunt cele reglementate de art. 3 din Codul comercial. Aceste fapte își păstrează caracterul comercial indiferent dacă cel care le săvârșește are sau nu calitatea de comerciant. Ele sunt obiective fiindcă sunt enumerate de lege și sunt comerciale prin voința obiectivă a legiuitorului manifestată în enumerarea lor expresă.

Faptele de comerț obiective se împart, la rândul lor, în trei grupe: operațiunile de interpunere în schimb sau circulație, întreprinderile și operațiunile conexe (accesorii)¹.

2. Operațiunile de interpunere în schimb sau circulație

Sunt fapte de interpunere în schimb sau circulație operațiunile de vânzare-cumpărare comerciale și operațiunile de bancă și schimb.

A. Cumpărarea și vânzarea comercială

• NOȚIUNEA ȘI PARTICULARITĂȚILE VÂNZĂRII ȘI CUMPĂRĂRII COMERCIALE

În conformitate cu art. 3 C. com. legea consideră ca fapte de comerț:

a) cumpărările de produse sau mărfuri spre a se vinde, fie în natură, fie după ce se vor fi lucrat sau pus în lucru, ori numai spre a se închiria; asemenea și cumpărarea spre a se revinde de obligațiuni ale statului sau alte titluri de credit circulând în comerț (pct. 1);

b) vânzările de produse, vânzările și negocierile de mărfuri în natură sau lucrate și vânzările de obligațiuni ale statului sau alte titluri de credit circulând în comerț, când vor fi fost cumpărate cu scop de revânzare sau închiriere (pct. 2). Ceea ce deosebește cumpărarea-vânzarea comercială de vânzarea-cumpărarea civilă, este funcția economică pe care o îndeplinește vânzarea-cumpărarea comercială, și anume interpunerea în schimbul bunurilor². Din prevederile Codului comercial rezultă că particularitatea esențială a cumpărării și vânzării comerciale o constituie *intenția de revânzare*. Intenția de revânzare reiese din scopul pentru care se fac vânzările sau închirierile comerciale.

Potrivit Codului comercial, intenția de revânzare sau închiriere trebuie să existe la data cumpărării și să privească, în principal, bunul cumpărat³.

• OBIECTUL CUMPĂRĂRII-VÂNZĂRII COMERCIALE

Din interpretarea art. 3 pct. 1 și 2 C. com., deducem că vânzarea-cumpărarea comercială are ca obiect bunurile mobile. Concluzia se desprinde din faptul că textul de lege are în vedere: produsele, mărfurile, obligațiunile statului și titlurile de credit care circulă în comerț;

¹ *Idem*, p. 41. Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 20.

² St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 41; Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 21.

³ St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 42; Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 21; St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 43.

a) *Productele* sunt produsele naturale ale pământului care se obțin prin cultură sau exploatare directă (cerealele, legumele, lemnele etc.), precum și produsele animalelor;

b) *Mărfurile* sunt produsele obținute din operațiunile de transformare a materialelor și materiilor prime în produse finite;

c) *Titlurile de credit* sunt înscrisuri care încorporează anumite drepturi de creanță pe care le valorifică posesorii acestora.

Deși normele Codului comercial se referă doar la bunurile mobile, în doctrina dreptului comercial¹ se admite că au caracter comercial și anumite bunuri imobile. Sunt avute în vedere, în principal, bunurile imobile destinate desfășurării comerciale precum: actele juridice privind imobilele în care se exercită operațiuni de prestare de servicii, executare de lucrări, vânzare-cumpărare, producție de mărfuri etc.

De precizat că, potrivit Codului comercial, operațiunea de vânzare-cumpărare este comercială atât în situația în care vizează bunurile în materialitatea lor, cât și atunci când acestea suferă anumite transformări. Productele sau mărfurile cumpărate pot fi revândute „fie în natură, fie după ce se vor fi lucrat sau pus în lucru”. În sfârșit, se impune a fi reținut că anumite operațiuni de vânzare-cumpărare nu au natură comercială chiar dacă ele privesc bunurile mobile. Potrivit dispozițiilor art. 5 C. com., nu sunt fapte de comerț cumpărările de produse sau de mărfuri, care s-ar face pentru uzul sau consumația cumpărătorului sau a familiei sale, precum și actele de vânzare a produselor agricole pe care proprietarul sau cultivatorul le realizează.

B. Operațiunile de bancă și schimb

Noțiuni generale

Operațiunile de bancă și schimb sunt specifice activității bancare.

Activitatea bancară este legiferată, în principal, de OUG nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului².

Operațiunile de bancă sunt operațiunile care privesc acordarea de credite și atragerea fondurilor bănești de la public.

Operațiunile de schimb privesc schimbul valutar.

3. Întreprinderile

• NOȚIUNEA ȘI CARACTERISTICILE ÎNTREPRINDERII

Codul comercial enumeră o serie de fapte de comerț care se pot realiza sub forma întreprinderii fără să definească noțiunea de întreprindere.

De lege lata întreprinderea este definită de OUG nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile familiale³.

În înțelesul art. 2 din actul normativ menționat, întreprinderea economică este „*activitatea economică desfășurată în mod organizat, permanent și sistematic, combinând resurse financiare, forță de muncă atrasă, materii prime, mijloace logistice și informație, pe riscul întreprinzătorului, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.*”

¹ St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 44; Gh. Piperea, *op. cit.*, p. 34.

² Publicată în M. Of. nr. 1027/27.12.2006.

³ Publicată în M. Of. nr. 328/25.04.2008.

Rezultă că noțiunea de întreprindere desemnează o activitate desfășurată în anumite condiții și cu anumită finalitate. În majoritatea covârșitoare a cazurilor, activitățile specifice întreprinderilor prevăzute de Codul comercial se realizează de către societățile comerciale, reglementate de Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale.

• ANALIZA DIFERITELOR ÎNTRINDERI

A. *întreprinderile de construcții (art. 3, pct. 8 C. com.)*

Specificul întreprinderii de construcții îl constituie organizarea factorilor de producție (materiale), capital, muncă (pentru construirea unor edificii).

În literatura de specialitate s-au făcut anumite precizări în legătură cu întreprinderile de construcție ca fapte de comerț¹.

Astfel, întreprinderea poate avea ca obiect construirea de edificii noi, dar și lucrările de reparație, întreținere, transformare, amenajare etc.

Întreprinderea de construcții este faptă de comerț atât în situația în care lucrările se fac cu materialele întreprinzătorului, cât și în situația în care materialele sunt procurate de beneficiar.

Pentru a fi calificată faptă de comerț, întreprinderea de construcții nu trebuie să aibă o anume anvergură și nu interesează dacă are ca obiect construirea unui singur edificiu sau realizarea mai multor operațiuni de construcții.

B. *întreprinderea de fabrici și manufactură (art. 3, pct. 9 C. com.)*

Caracteristica esențială a întreprinderilor de fabrici și manufactură este aceea că are în vedere organizarea factorilor de producție în scopul transformării materiilor prime și materialelor în produse noi, ca natură și utilități².

La epoca adoptării Codului comercial „*fabrica era socotită activitatea în care rolul esențial în realizarea produselor revenea mașinilor și instalațiilor*”.

Manufactura era întreprinderea în care pentru obținerea produselor accentul se punea pe calitățile salariaților.

C. *întreprindere de furnituri (art. 3, pct. 5 C. com.)*

Întreprinderea de furnituri constă într-o activitate sistematic organizată, în care întreprinzătorul, în schimbul unui preț stabilit anticipat, asigură prestarea unor servicii sau predarea unor produse la anumite termene succesive³.

Exemple de întreprinderi de furnituri sunt: furnizarea de gaze naturale, furnizarea energiei electrice etc.

D. *întreprinderile de spectacole publice (art. 3, pct. 6 C. com.)*

Întreprinderea de spectacole publice presupune organizarea unor factori specifici, în scopul punerii la dispoziție publicului a unei producții culturale sau sportive, în vederea obținerii de profit⁴.

---

¹ St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 48; Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 24; Gh. Piperea, *op. cit.*, p. 36-38.

² St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 49.

³ St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 49 și autorii acolo citați.

⁴ St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 50.

Obiectul unei asemenea întreprinderi poate fi orice spectacol: de teatru, circ, concert, film, întrecere sportivă, spectacol etc.; au caracter comercial toate actele și operațiunile ce privesc întreprinderile de spectacole publice, precum actele de închiriere a localului, contractele cu actorii, artiștii sau soliștii, contractele de publicitate etc.; se consideră că spectacolele publice de binefacere nu au caracter comercial, deoarece lipsește scopul speculativ.

E. întreprinderile de comision, agenții și oficiile de afaceri (art. 3, pct. 7 C. com.)

Întreprinderile de comision sunt faptele de comerț ce se realizează în temeiul contractului de comision.

Contractul de comision este operațiunea în temeiul căreia o persoană numită comisionar încheie acte juridice în nume propriu, dar pe seama altei persoane numite comitent. Comisionul face parte din categoria contractelor de intermediere în activitatea comercială.

Agențiile sau oficiile de afaceri sunt întreprinderi care privesc, la fel ca și comisionul, operațiuni de intermediere în activitatea comercială. Aceste operațiuni pot consta din: obținerea de informații, procurarea de clienți, mijlocirea în afaceri, publicitate și reclamă etc.¹

F. întreprinderile de editură, de imprimerie, de librărie și de vânzare a obiectelor de artă (art. 3, pct. 9 și 10 C. com.)

Întreprinderea de editură privește activitatea organizată în vederea producerii și difuzării operei. Activitățile de editură se realizează prin contractul de editare, prin care autorul unei opere științifice, literare sau artistice cedează editorului, în schimbul unei remunerații, dreptul de a reproduce și dreptul de a difuza opera.²

Întreprinderea de imprimerie este activitatea ce privește operațiunile de multiplicare a operelor științifice, literare sau artistice.

Întreprinderea de librărie presupune operațiunile de difuzare către public a operelor realizate în principal prin vânzarea cărților, albumelor, revistelor etc.

Întreprinderile de vânzare a operelor de artă au în vedere operațiunile de vânzare a operelor de artă, cum sunt tablourile, sculpturile, gravurile etc.

G. întreprinderile de transport (art. 3, pct. 13 C. com.)

Transportul este operațiunea prin care se realizează deplasarea unor persoane sau a unor lucruri de la un loc la altul.

Întreprinderea păstrează caracterul de faptă de comerț indiferent dacă transportul se referă la persoane sau la bunuri.

Codul comercial reglementează doar transportul pe apă și pe uscat, însă așa cum s-a remarcat în literatura de specialitate³ sunt considerate fapte de comerț și transporturile pe cale aeriană. Important este să existe o activitate sistematic organizată cu caracter de continuitate a factorilor specifici în vederea desfășurării activităților de transport. În strânsă legătură cu operațiunile de transport este activitatea de expediție organizată de către așa-

¹ A se vedea, St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 51.

² St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 52.

³ St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 53.

numitele *case de expediție*. Expediția este contractul în temeiul căruia o parte (expediționarul) se obligă față de cealaltă parte (expeditorul) să încheie un contract de transport cu cărașul în nume propriu, dar pe seama expeditorului. În consecință, contractul de expediție se înfățișează ca un mijloc de intermediere în operațiunile de transport.

H. întreprinderile de asigurare (art. 3, pct. 17 și 18 C. com.)

Activitatea de asigurare este reglementată în principal prin Legea nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România¹, iar entitățile care pot exercita operațiuni de asigurare sunt reglementate prin Legea nr. 32/2000 privind societățile de asigurare și supraveghere a asigurărilor².

Operațiunile de asigurare iau ființă pe baza contractului de asigurare. Prin contractul de asigurare, asiguratorul, în schimbul unei sume de bani (prima de asigurare), ia asupra sa riscul producerii unui anumit eveniment (cazul asigurat), obligându-se ca, la producerea evenimentului, să plătească asiguratului sau unei terțe persoane o indemnizație (despăgubire sau sumă asigurată), în limitele convenite³.

I. depozite în docuri și atrepozite (art. 3, pct. 20 C. com.)

Operațiunile de depozitare sunt fapte de comerț care privesc păstrarea mărfurilor în locuri special amenajate (docuri, antrepozite, silozuri, depozite etc.).

Sunt considerate fapte de comerț și operațiunile privind recipisele de depozit și scrisorile de gaj eliberate de întreprinzătorul acestor stabilimente.

4. Faptele de comerț conexe (accesorii)

• PRECIZĂRI PREALABILE

Faptele de comerț conexe sunt operațiuni care dobândesc comercialitate datorită strânsei legături pe care o au cu acte sau operațiuni considerate de lege fapte de comerț. Aceste operațiuni, care prin natura lor nu sunt comerciale, devin comerciale datorită legăturii lor cu acte juridice sau operațiuni pe care Legea le califică drept fapte de comerț.⁴ Din categoria faptelor de comerț conexe fac parte: contractele de report asupra titlurilor de credit, cumpărările sau vânzările de părți sociale sau de acțiuni ale societăților comerciale, operațiunile de mijlocire în afaceri, cambia sau ordinele în produse sau mărfuri, operațiunile cu privire la navigație, depozitele pentru cauză de comerț; contul curent și cecul; contractele de mandat, comision și consignație; contractul de fidejusiune.

A. Contractele de report asupra titlurilor de credit

Potrivit art. 3 pct. 3 C. com. sunt fapte de comerț contractele de report asupra obligațiunilor de stat sau a altor titluri de credit circulând în comerț.

---

¹ Publicat în M. Of. nr. 303/29.12.1995.

² Publicată în M. Of. nr. 148/2000.

³ A se vedea F. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, Ed. Actami, București, 1999, p. 516 și urm.; pentru mai multe detalii privind întreprinderile de asigurare, a se vedea și Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 25-26.

⁴ St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 55; Smaranda Angheni, Magda Volonciu, Camelia Stoica, *op. cit.*, p. 26.

Contractul de report constă în cumpărarea unor titluri de credit și în revânzarea simultană cu termen și pe un preț determinat către aceeași persoană a unor titluri de aceeași specie (art. 74 C. com.).

Reportul este faptă de comerț indiferent de calitatea părților care îl încheie și de natura titlurilor de credit care se tranzacționează.

B. Cumpărările și vânzările de părți sociale sau acțiuni ale societăților comerciale (art. 3, pct. 4 C. com.)

Părțile sociale sunt fracțiuni ale capitalului social al societății cu răspundere limitată. Ele conțin drepturi de creanță și conferă titularului calitatea de asociat al societății.

Acțiunile sunt fracțiunile capitalului social al societății pe acțiuni sau comandită pe acțiuni și conferă titularului calitatea de acționar. Cumpărările și vânzările de părți sociale și de acțiuni sunt fapte de comerț atât în situația în care sunt dobândite cu prilejul constituirii unei societăți comerciale, cât și ulterior, pe parcursul funcționării societății. Vânzarea-cumpărarea părților sociale și acțiunilor este faptă de comerț indiferent că se realizează pe o piață reglementată (bursa de valori) sau pe calea cesiunii, în condițiile dreptului comun. Comercialitatea vânzării-cumpărării de părți sociale și de acțiuni se păstrează independent de calitatea părților care le tranzacționează.

C. Operațiunile de mijlocire în afaceri (art. 3, pct. 12 C. com.)

Mijlocirea în afaceri reprezintă operațiunea de intermediere între două sau mai multe persoane cu scopul de a le determina să încheie anumite acte juridice comerciale. Operațiunile de mijlocire în afaceri sunt fapte materiale, și nu acte juridice, deoarece mijlocitorii nu încheie acte juridice, ci depun diligențe pe lângă anumite persoane în vederea înlesnirii, pentru a le determina să încheie ele actele juridice.

D. Cambia sau ordinele în produse sau mărfuri (art. 3, pct. 14. C. com.)

Cambia este un înscris prin care o persoană numită *trăgător* dă dispoziție altei persoane denumită *tras* să plătească o sumă de bani, la scadență, unei a treia persoane care poartă numele de *beneficiar* sau la ordinul acesteia.

Biletul la ordin este înscrisul prin care o persoană (*emitent*) se obligă să plătească o sumă de bani la scadență altei persoane (*beneficiar*) sau la ordinul acesteia.

În activitatea comercială sunt destul de frecvent utilizate cambiile, cecurile și biletul la ordin. Întrucât legea nu distinge, aceste titluri au caracter comercial independent de natura raporturilor juridice din care izvorăsc.

Ordinul în produse sau mărfuri este un înscris fundamentat pe tehnica juridică a cambiei, cu particularitatea că obligația are ca obiect o cantitate de bunuri¹.

E. Operațiunile cu privire la navigație

Potrivit dispozițiilor art. 3 pct. 15 și 16 C. com., sunt fapte de comerț construirea, cumpărarea și vânzarea vaselor, precum și actele juridice privind dotarea vaselor, aprovizionarea lor, expedițiile maritime și închirierea de vase. De precizat că, operațiunile cu privire la navigație au caracter comercial chiar dacă nu sunt organizate sub forma unei întreprinderi, ci au caracter izolat.

---

¹ St.D. Cârpenaru, *op. cit.*, p. 58.